

Barn och föräldrar får ta smällen när tandreglering blir affärsområde

Med två dagars varsel inför hälso- och sjukvårdsstyrelsens möte den 19 december meddelade den moderatledda majoriteten i Västra Götalandsregionen att man tänker sälja ut och privatisera tandregleringen i regionen. Det meddelades utan att vederbörlig analys gjorts kring konsekvenser för patienter och personal, ingen granskning hade gjorts kring de risker med sönderslagna vårdkedjor som finns, ingen kostnadskalkyl eller genomförandeplan eller något egentligt underlag fanns som gjorde det möjligt för oss socialdemokrater och övriga i oppositionen att ta ställning till förslaget över huvud taget. Inte heller hade regionens ansvariga för den här vården informerat. Faktiskt hade inte ens majoritetens egna förtroendevalde ordförande i tandvårdsstyrelsen fått information. Trots det klubbade den moderatledda majoriteten, understödd av SD, igenom det principiella beslutet, att göra ett affärsområde av tandregleringen.

Det är under all kritik, alldeles oavsett vad man tycker om utförsäljning och privatisering. En politisk ledning för Sveriges största region borde visa ett större ansvarstagande för såväl patienter som verksamheterna. Eller är den ideologiska drivkraften för att skapa marknadslösningar för vården så stor att den moderatledda majoriteten tycker att hederlighet är ett rimligt offer för att nå sitt mål?

Västra Götalandsregionen har i dag två marknadsområden – så kallade vårdval - inom hälso- och sjukvården. De infördes under förra mandatperioden. Det ena, inom primärvården, infördes sedan dåvarande alliansregeringen lagstadgat om att all primärvård skall konkurrensutsättas. Det andra, inom rehab, infördes efter överenskommelse mellan oss socialdemokrater och Miljöpartiet, som då satt i ledningen, och allianspartierna i regionen. I överenskommelsen ingick att inga fler marknadsområden skulle införas. Trots det gick samma allianspartier till val på att införa just fler marknadsområden i Västra Götalandsregionen.

När tre fjärdedelar av mandatperioden har gått har ännu inget nytt affärsområde inom vården genomförts och de borgerliga väljarna ser givetvis detta som ett löftessvek. Det är mot den bakgrunden som den hastigt påkomna privatiseringen av tandregleringen ska ses.

Det har dock inte saknats försök att införa marknadslösningar i regionens sjukvård. Förra året lanserade den moderatledda regionmajoriteten planer på att göra ett nytt affärsområde av mödravården. De planerna är i dagsläget tack och lov lagda i malpåse, inte minst beroende på att professionen högljutt varnar för de stora risker brutna vårdkedjor – mellan mödravård och förlossning – kan innebära för såväl mammor som ofödda och nyfödda barn. Från det borgerliga skyltfönstret Stockholms Läns Landsting ser vi också hur kostnaderna rakat i höjden i för mödravården, hur ojämlikheten ökat när mödravård utanför de större städerna stängts på grund av ”bristande lönsamhet” och brist på personal till följd av överetablering i storstaden.

Så vill inte vi socialdemokrater att vård ska bedrivas. Vi vill att vården ska vara jämlik. Det är behovet som ska styra vilken vård du får, inte din plånbok, inte var du bor. Vi har inget emot privata alternativ, det finns många goda exempel att värna också i vår region, men privat vård får aldrig ha företräde framför en jämlik vård. Privat vård ska vara ett komplement där den offentliga vården inte är tillräcklig, inte ersätta den, för vård och omsorg kan och ska inte ges utifrån marknadsmässiga principer. Ett vårdval innebär införande av just sådana principer.

En marknadslösning för tandregleringen riskerar att få långtgående konsekvenser för framförallt barn utanför de större städerna i Västra Götalandsregionen. Den ojämeförlik största delen av

patienter som får tandreglering inom sjukförsäkringssystemet är barn och tandregleringen för barn och unga sköts i dag i stort sett hel av Folk tandvårdens specialister. Det är också Folk tandvården som har huvudansvar för barns och ungas tandvård.

En tandreglering innebär många behandlingar. Tandställningen behöver justeras omkring var sjätte vecka och behandlingstiden uppgår inte sällan till två år. För att skapa jämlikhet i vården reser Folk tandvårdens specialister ut till kliniker för behandlingar, särskilt i regionens ytterområden, för att barnen och deras föräldrar ska slippa långa resor. Det är en välfungerande och kostnadseffektiv effektiv verksamhet och det är svårt, för att inte säga omöjligt, att se hur privata företag ska kunna hitta lönsamhet i att resa på det viset. Risken finns därför att där privata specialister tar över blir det barnen och föräldrarna som får resa. Och resa långt; det går sannolikt inte heller att hitta lönsamhet för tandreglering någon annan stans än i de större städerna. Det blir således familjerna som får ta den ekonomiska smällen och resa till varje behandling. I dag finns heller ingen kö till tandregleringen – ett nytt affärsområde riskerar att skapa det.

Vi socialdemokrater har svårt att se vilka stora fördelar som finns med ett marknadsområde för tandregleringen, åtminstone inte för patienter utanför större städer. Det är beklagligt om de ideologiska drivkrafterna är så stora inom den moderatledda majoriteten att det kan vara värt risken att ojämlikhet skapas i en i dag jämlik vård och en försämring för barn och deras familjer.

Jim Aleberg (S)

2:e vice ordförande i hälso- och sjukvårdsstyrelsen

Kontaktuppgifter

Jim Aleberg

E-post: jim.aleberg@vgregion.se

Mobil: 0700-85 25 44